



I. Czytanie ze zrozumieniem

Jednym z magicznych miejsc na ziemi, działających w sposób szczególnie na wyobraźnię podróżników, jest równik. Jego niewidoczna linia oddziela półkulę północną od południowej, przecina trzy oceany, przebiega przez trzy kontynenty i jedenaście krajów Ameryki Południowej, Afryki i Azji. Nie ma początku ani końca, przyjęto jednak uważać, że zaczyna się w Ekwadorze, gdyż jest to kraj, którego nazwa pochodzi od słowa eguator, czyli równik, jakim w XVI wieku hiszpańscy zdobywcy określili północne terytoria ówczesnego imperium Inków. Przekonanie to wzmocniło się, gdy w San Antonio de Pichincha, niedaleko od stolicy Ekwadoru Quito, wzniesiony został pomnik równika ziemskiego, z globusem na szczycie, opatrzony napisem Mitad del Mundo, czyli Środek Świata. Sfotografowanie się na jego tle jest marzeniem każdego globtrotera.

Pierwszym polskim podróżnikiem, który dotarł w pobliże tego miejsca, był prawdopodobnie Jan Sztolcman, badacz przyrody Andów, którego nazwisko kojarzone jest przede wszystkim z Peru, gdzie zbierał okazy ptaków dla warszawskiego Gabinetu Zoologicznego i badał życie wrogich wobec białych przybyszów plemion indiańskich, określanych nazwą Chunchos. Jego nauczycielem był Konstanty Jelski, kustosz muzeum przyrodniczego w Limie. Na grzbietach koni, mułów i osłów obaj polscy podróżnicy dotarli przez tropikalne lasy i ośnieżone góry do graniczącej z Ekwadorem rzeki Tumbes. W 1878 r. Konstanty Jelski wrócił do kraju, pożegnawszy się uprzednio z Ernestem Malinowskim, słynnym budowniczym dróg, mostów i magistrali szynowych w Peru, który w tym czasie skończył budowę najwyższej w świecie linii kolejowej przez Andy. Zdążył mu przedstawić Sztolcmana jako kontynuatora swego dzieła.

Ryszard Badowski, *Wigilia na równiku*, [w:] „Poznaj świat” 12/2008. s. 16

1. Tematem zamieszczonego tekstu jest:

- A) życie polskiej emigracji w Ameryce Południowej B) przebieg pracy polskich naukowców
 C) ukształtowanie geograficzne Ekwadoru D) znaczenie równika dla Ekwadorczyków i turystów

2. Polskim śladem w Ameryce Południowej jest:

- A) pomnik równika B) ekspozycja muzealna C) kolej linowa D) indiańska osada

3. Początek równika jest uwidoczny poprzez:

- A) pomnik B) grubą linię
 C) tablicę pamiątkową D) bieg rzeki Tumbes

4. Uważa się, że równik zaczyna się w Ekwadorze ze względu na:

- A) obliczenia geologów B) atrakcyjne położenie kraju
 C) nazwę kraju D) bogactwa imperium Inków

5. Sztolcman został przedstawiony Ernestowi Malinowskiemu jako kontynuator pracy nad:

- A) budową dróg i mostów B) przyrodą okolic równika
 C) pomnikami Środka Świata D) wytyczaniem tras turystycznych

6. Ernest Malinowski był:

- A) biologiem B) turystą C) inżynierem D) muzealnikiem

II. Nauka o języku

7. Wyrazem nieodmiennym jest:

- A) imiesłów przysłówkowy współczesny B) imiesłów przymiotnikowy bierny
 C) liczebnik D) zaimek rzeczowny

8. Czasownik w formie nieosobowej znajduje się w zdaniu:

- A) Ten chłopak jest przewodniczącym klasy. B) Zajmował się rozwikłaniem jakiejś sprawy.
 C) Dokuczało im przenikliwe zimno. D) Pozamykano wszystkie sklepy.

9. Tylko odmienne wyrazy zawiera szereg:

- A) nikt, ale, coś B) coś, ty, który C) gdyż, jak, mój D) wy, wasz, więc

10. Nieprawidłową formę ma zaimek w zdaniu:

- A) Pomógł mnie napisać zadanie. B) Popatrz na to jezioro.
 C) Lubię tę sukienkę. D) Tylko jemu można zaufać.

11. Nieprawidłowo nazwano przypadek zaimka w zdaniu:

- A) Powiedział jej o wycieczce. - celownik B) Podjął się tego zadania. - dopełniacz
 C) Zabrał te rzeczy. - mianownik D) Poszedł z nimi do kina. - narzędnik

12. Wyrażenie przyimkowe znajduje się w zdaniu:

- A) Wyprawa była trudna, ale ciekawa. B) Spoza chmur wyjrzało słońce.
 C) Nikogo nie interesowały nasze plany. D) Nie wychodź stąd.

13. Zaimek przysłowny znajduje się w zdaniu:

- A) Chodźmy razem na spacer. B) W domu nikogo nie było.
 C) Mój zeszyt jest oprawiony w folię. D) Tam działały się ciekawe rzeczy.

14. Partykuła znajduje się w zdaniu:

- A) Lubię ten film. B) Za górami jest miasteczko.
 C) Wrócił, gdyż zapomniał biletu. D) Może się kiedyś spotkamy.

15. Czasownik w trybie rozkazującym znajduje się w zdaniu:

- A) Niech to się wreszcie skończy. B) Chcę mieć złoty pierścionek.
 C) Musisz mu ustąpić. D) Mógłbyś się tym zająć.

16. Orzeczenie imienne zastosowano w zdaniu:

- A) W pociągu nikogo nie było. B) Ludzie byli zmęczeni podróżą.
 C) Kasia była wczoraj na wycieczce w Zakopanem. D) Zostałam trochę dłużej w szkole.

17. Synonimami są wyrazy:

- A) żart i powaga B) wynik i rezultat C) znak i znaczenie D) zamek i podzamcze

18. Rzeczowniki *miłość*, *żał*, *litość* stanowią zakres wyrazu:

- A) współczucie B) dobroć C) kochać D) uczucie

III. Literatura

19. Utworem epickim jest:

- A) „Iliada” Homera B) „Romeo i Julia” W. Szekspira
 C) „Pieśń o żołnierzach z Westerplatte” K. I. Gałczyńskiego D) „Niektórzy lubią poezję” W. Szymborskiej

20. Bohaterem spod Troi był:

- A) Orfeusz B) Syzyf C) Prometeusz D) Agamemnon

21. Achilles wyzwiał Hektora do walki, aby:

- A) zyskać nieśmiertelną chwałę B) zdobyć bogate łupy
 C) pomścić śmierć przyjaciela D) odbić porwaną brankę

22. Przed śmiercią Hektor prosił Achillesa o:

- A) wybaczenie win B) prawo do godnego pochówku
 C) oddanie listu żonie D) zawarcie pokoju

23. Mit o Ikarze znalazł odzwierciedlenie w opowiadaniu:

- A) Jarosława Iwaszkiewicza B) Henryka Sienkiewicza
 C) Anny Kamieńskiej D) Bolesława Prusa

24. Zbyszko został uratowany przed ścięciem głowy na krakowskim rynku dzięki:

- A) uzyskaniu wybaczenia od zaatakowanego posła B) protekcji księżnej Anny Danuty Mazowieckiej
 C) odwołaniu się do starodawnego zwyczaju D) ucieczce w kobiecym przebraniu

25. Jurand szukał uprowadzonej przez Krzyżaków córki w:

- A) Krakowie B) Spychowie C) Malborku D) Szczytnie

26. Jagienka przyszła Zbyszkowi z pomocą podczas:

- A) rozmów z królem Władysławem Jagiełłą B) polowania na niedźwiedzia
 C) pojedynku z Rotgierem D) ucieczki z krakowskiego więzienia

27. Jedną z cech eposu jako gatunku literackiego jest:

- A) podział na pieśni lub księgi B) brak narratora
 C) jednowątkowa fabuła D) zwięzły język

28. We fraszce „Na zdrowie” Jan Kochanowski nazywa zdrowie:

- A) cudem natury B) szczęściem człowieka
 C) drogim klejnotem D) darem Bożym

29. W wierszu pt. „Podziękowanie” Jana Twardowskiego podmiot liryczny dziękuje Bogu za to, że:

- A) „rzeki wód nieprzebranych wielką hojność mają...” B) „nie jest wszystko tylko białe albo czarne...”
 C) „barwy ze słońca są. A ono nie ma żadnej barwy...” D) „las był lasem morze morzem skała skałą...”

30. Apostrofa jest zawarta we fragmencie wiersza:

- A) „Boże dobry moich lat chłopięcych, moich jasnych świtów Boże święty!” (J. Tuwim „Sitowie”)
 B) „Dokąd biegnie ta napisana sarna przez napisany las?” (W. Szymborska „Radość pisania”)
 C) „prawa ręka piękna jak rozkaz opiera się o powietrze” (Z. Herbert „Nike która się waha”)
 D) „Serce roście, patrząc na te czasy!” (J. Kochanowski „Pieśń II”)